

Nykypäivän agricolat

Meille suomalaisille on itsestään selvää, että voimme päivittäin kirjoittaa, lukea ja nähdä suomen kielellä mitä tahansa. Kuitenkin monella maailman kielellä asioita tehdään nyt ensimmäistä kertaa ja nykypäivän mikaelagricolia on keskuudessamme tälläkin hetkellä. Suomi-Venäjä-Seura tuo lokakuussa osana suomalais-ugrilaista sukukansapäivää kahden Venäjällä puhutun vähemmistökielen uranuurtajat: nganasanien Dentedie-kansanmusiikkiryhmän sekä ensimmäisen ersänkielisen draamaelokuva Azorin.

Dentedie – Jäämeren revontulet

”Joskus kauan sitten maata ei ollut. Vain vesi lainehti kaikkialla, ilman loppua ja reunoja. Veden pinnalla ui kuikka.”

Nganasanit ovat maailman pohjoisin alkuperäiskansa, joka elää Jäämeren partaalla puuttomalla ja tuulisella Taimyirin niemimaalla. Talvisin pakkasta saattaa olla jopa -70 astetta. Tiet ovat harvassa ja ainoa kulkuväline syrjäisiin kyliin on ”vezdehod” (vaikeiden olosuhteiden maastoajoneuvo). Poronhoito ja kalastus ovat nganasanien perinteisiä elinkeinoja. Vuoden 2010 väestönlaskennan mukaan nganasaneja oli 860, joista nganasanin kieltä puhui 125. Kielenosaajien keski-ikä on korkea: piestä valoa kehitykseen ovat tuoneet suomalaistenkin tukemat kielipesät, joissa lapsille puhutaan päiväkodissa nganasania. Nganasanin kieli kuuluu etäisesti suomelle sukua oleviin samojedikieliin. Eristyneestä sijainnista johtuen nganasan on rakenteeltaan eräs maailman monimutkaisimmista kielistä.

Dentedie (Дентэдиэ) on maailman ensimmäinen nganasanien kieltä ja kulttuuria esittelevä folkloreryhmä. Yhtyeen perustaja ja taiteellinen johtaja Svetlana Zhovnitskaja (s. 1955) on samalla nganasanin kirjakielen ja ensimmäisen aapisen äiti. Suomessa esiintyvään ryhmään kuuluu Zhovnitskajan lisäksi viisi eri-ikäistä esiintyjää. Nuorin esiintyjä (ja samalla ylipäätään yksi nuorimmista nganasanin osaaajista) on Aleksei Turdagin (s. 1992). Dentedien esitys yhdistelee nganasanien perinteistä tanssia, laulua, runoutta, soittimia, pukuja, myyttejä, shamanismia ja rituaaleja. Myös suomalaiset voivat löytää tarinoista jotakin tuttua.

Dentedie esiintyy seuraavasti:

Ke 17.10. klo 19, Helsinki, Malmin työväentalo

To 18.10. klo 18 Oulu, Kulttuurirafla Tuba

Pe 19.10. klo 21 Tampere, Kulttuuritalo Telakka

La 20.10. klo 14 Tampere, Kulttuurikeskus Laikku (osana Sukukansapäivän markkinoita)

Su 21.10. klo 13 Helsinki, Musiikkitalon aula

Osuuko Azorin nuoli sydämeesi?

”Maa oli autio ja tyhjä, oli vain vesi ja loputon pimeys... Kaiken alussa Ineškipaz, Ylijumala, loi maan ja elämän valon.”

Azor (Azop, suom. Isäntä), 2017, 83 min.. Ohjaus: Viktor Tšhitšaikin, käsikirjoitus Aleksandr Utševatkin, pääosa Pavel Mihailov, tuotanto ParoProduction, tekstitys suomeksi Jouni Kortesharju

Azor on maailmanhistorian ensimmäinen ersänkielinen draamaelokuva. Se on toteutettu pienellä budjetilla ja ersän kielelle omistautunein amatöörivoimin. Elokuvan tarina on fiktiota, mutta sillä on historiallinen todellisuus pohja. Juoni sijoittuu 1200-luvulle keski-Venäjän Mordvan alueelle, jolloin mongolit levittäytyivät etelästä laajoille alueille. Elokuvasa ersäläiset kohtaavat sotaisat tulokkaat ja ryhmittäytyvät vastarintaan

ylivoimaiselta vaikuttavaa vihollista vastaan. Elokuva esittelee samalla alueen luontoa, perinteitä, luonnonuskoa ja kulttuuria.

Lähisukukielet ersä ja mokša muodostavat yhdessä mordvalaiskielten ryhmän Venäjällä. Molemmilla on puhujia joitakin satoja tuhansia. Ne ovat keski-Venäjän sukukielistä kaikkein lähintä sukua suomen kielelle ja erityisesti ersästä voikin löytää paljon sanastollisia ja rakenteellisia yhtäläisyyksiä, vaikkei kielen ymmärtäminen suoraan mahdollista olekaan. Mordvalaiskielillä on kirjoitettua historiaa muutaman sadan vuoden ajalta, mutta kielten käyttö osana nykykulttuuria on ollut harvinaista. Kieltenpuhujia asuu laajalla alueella nimikkotasavalta Mordvassa sekä ympärystasavalloissa.

Ke 17.10. klo 17 Porin kaupunginkirjasto

To 18.10. klo 16.30 Tampere, elokuvakeskus Niagara

Pe 19.10. klo 16 Kemin kulttuurikeskus

Pe 19.10. klo 18 Kuopio, Kuvakukko

La 20.10 klo 16 Oulu, Studio

La 20.10. klo 12 Helsinki, Kino Engel, osana suomalais-ugrilaista elokuvapäivää

Suomalais-ugrilaista sukukansapäivää – sugrifestejä - vietetään vuosittain lokakuun kolmannen lauantain ympäristössä Suomessa, Virossa, Unkarissa ja Venäjällä. Suomessa monipuolista juhlintaa on tänä vuonna ainakin Helsingissä, Forssassa, Hollolassa, Iisalmessa, Kemissä, Keravalla, Kouvolassa, Kuopiossa, Oulussa, Porissa ja Tampereella. Tampereella sukukansapäivää, Sugrifestiä, vietetään jo viidettä vuotta peräkkäin. Monipuolinen ohjelma on kymmenien sukukansatoimijoiden yhteisponnistus. Suomi-Venäjä-Seuran tuottamia osia – Dentedietä ja Azoria – on ollut tukemassa Opetus- ja kulttuuriministeriö.

Lisätiedot ja haastattelupyynnöt:

Riku Savonen, Suomi-Venäjä-Seura, 0503281420, riku.savonen@venajaseura.com
www.facebook.com/sugrifest ja www.suomivenajaseura.fi/sugrifest

SUGRIFEST